

Sprutbytet Region Västerbotten

Gunilla Persson

Bitr. smittskyddsläkare, infektionsläkare

2019-10-24

Hur gör våra grannländer?

Norge:

- har haft försäljning av sprutor och kanyler på apotek sen 1978
- Sprutbytesbussen 1988
- Sprutbytescenter vid lågtröskelmottagningar sen 2003

Finland:

- säljer sprutor och kanyler på apotek
- alla kommuner är skyldiga att erbjuda hälsorådgivning inklusive sprutbyten till personer som injicerar droger.

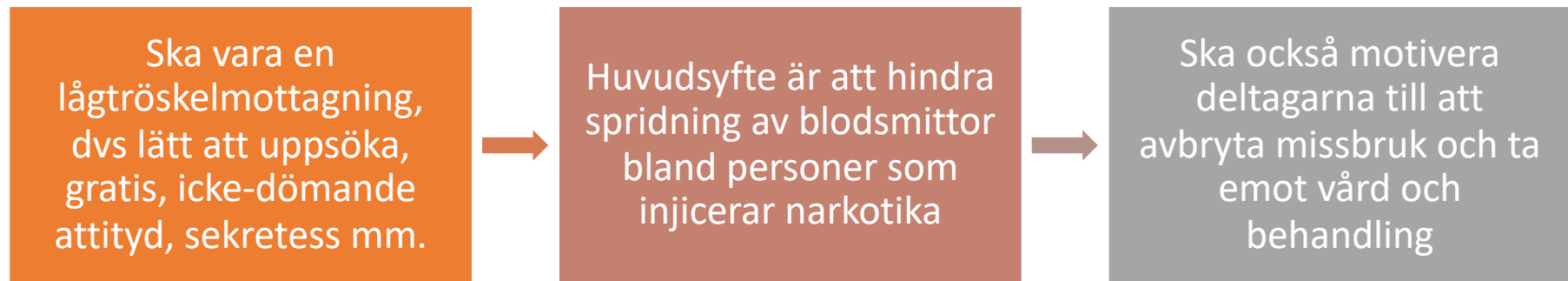
Sverige

- HIV-epidemi bland iv missbrukare ledde fram till att Lund startade ett sprutbyte 1986 och Malmö 1987
- Tillåtet genom lagstiftning 2006 efter noggrann granskning av socialstyrelsen
- Stockholm kom igång 2013

Sverige

- Folkhälsomyndigheten gick ut med rekommendationen ”Inför sprututbyte i hela landet”
- OCH
- Lagändring kom som tog bort det kommunala vetot 2017
- Finns sprututbyten på cirka 25 orter i Sverige idag

Syfte med sprutbytesmottagning

Vem kan delta?

- Aktivt injektionsmissbruk
- Minst 18 år (legitimation)
- Gå med på inskrivning i programmet, svara på vissa frågor och testa sig för blodsmitta regelbundet
- Bo/vistas i länet
- Lämna in gamla sprutor och kanyler
- Följa sprutbytetts ordningsregler

Organisation

- Sprutbytet är en verksamhet under infektionskliniken
- Bemannat med sköterskor från både infektion och psykiatri
- Tillgång till infektionsläkare, psykiater
- Tillgång till kurator, barnmorska

Sprutbyttet erbjuder

- Öppet tre eftermiddagar i veckan
- Telefontid alla dagar
- Ett respektfullt bemötande

- Sprutbyttet i Umeå har varit igång sedan 3e september 2018

Sprutbytet erbjuder:

- Strikt sekretess (eget journalsystem)
- Rena kanyler, sprutor och andra tillbehör
- Medicinska råd om hygien, smittor och sjukdomar
- Hjälpa att få kontakt med beroendepsyk, socialtjänst för de som vill det
- Vaccination mot hepatit A och B
- Provtagning hepatit C och HIV regelbundet
- Behandling av enklare åkommor, till exempel sår, bölder

Siffror för sprutbytet Umeå

- 72 personer inskrivna; 75% är män
- Medianålder 35 år
- Cirka 40 % har pågående hepatit C
- Ingen har HIV
- Ingen har hepatit B
- Flera har behandlats för hepatit C och läkt ut

Narkotikarelaterad dödlighet

- Ökande trend
- 626 personer dog i Sverige 2017 pga narkotika
- Överdoser är den vanligaste orsaken
- Män är överrepresenterade

Risk för överdos vid

- Frigivning från anstalt eller efter annat uppehåll från droger
- Blanda droger, alkohol och läkemedel
- Använda nytt preparat som är svår-doserat
- Ta droger ensam
- Ta större mängd än man brukar
- Tidigare överdos

Naloxon

- Antidot mot morfin och andra opioider
- Antagonist som tränger undan opioidmolekyler från receptorn
- Har inga egna agonistiska effekter
- Finns i injektionsform
- Nu även som nässpray

Lär dig rädda liv med naloxon

Information om opioid-motgiftet naloxon

Rekommendationer från Socialstyrelsen och
Folkhälsomyndigheten 2019:

Hälso- och sjukvården bör erbjuda naloxon till personer i
riskzonen för opioidöverdos, och att förskrivningen ska
kombineras med en utbildningsinsats.

Socialstyrelsen och Läkemedelsverket gjort vissa ändringar i sina föreskrifter

- Förskrivare får **lämna ut naloxon direkt till patienter**, i stället för att läkemedlet förskrivs på recept och hämtas ut på apotek.
- Sjuksköterskor får förskriva naloxon under vissa förutsättningar.
- Icke legitimerad personal i ambulans och inom räddningstjänst får ge naloxon vid överdos

Naloxon på sprutbyttet

- Kan lämnas ut i sprayform
- Alltid kombinerat med en kort utbildning
- Repetition och uppföljning

Utbildning vid överdos på sprutbytet

- Instruktionssköterskor
- Minikurs innan Naloxon delas ut
- Lär ut HLR alternativt inblåsningar
- Får ett "Naloxonkit"

